

26 אלא שבשם "מדבר" בא לרמז שיש ללמד זכות
 27 על טענתם "מי יתן וגו'": מכיון שהיו אז "במדבר"
 28 שהוא ה"מדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב
 29 וצמאון אשר אין מים"²³, (וגם לפני פרשתנו
 30 מבואר שהמדבר הוא מקום של נחשים ועקרבים
 31 וכו'²⁴), הרי מובן שזהו נסיון גדול מאד, ולכן אין
 32 להאשימם כ"כ על טענתם "מי יתן מותנו וגו'".
 33 "בערבה" ובפרש"י "בשביל הערבה שחטאו
 34 בעל פעור בשטים בערבות מואב". וצלה"ב:
 35 ערבות מואב הי' "מבית הישימות עד אבל
 36 השטים"²⁵ וא"כ הול"ל "בשטים" ולא "בערבה".
 37 אלא שבזה מרומז לימוד זכות על בני:
 38 "בערבה" (בית קמוצה, המשמשת במקום ה'
 39 הידיעה), וכאילו כתוב "בהערבה" (הידועה),
 40 כפרש"י "בערבות מואב". והנה בקריאת השם של
 41 מואב ועמון פירש"י²⁶ "מואב – זו שלא היתה
 42 צנועה פירסמה שמאבי' הוא, אבל צעירה קראתו
 43 בלשון נקי', וקבלה שכר בימי משה שנאמר²⁷ בכני
 44 עמון אל תתגר במ כלל, ובמואב לא הזהיר אלא
 45 שלא ילחם במם²⁸ אבל לצערן התיר לו".
 46 ולכאורה הרי מפורש בפרש"י²⁹: "לשוואי;
 47 פוקד עון אבות על בנים – כשאוחזים מעשה
 48 אבותיהם בידיהם", וא"כ איך התיר לצער את בני
 49 מואב משום³⁰ עון האם שלא היתה צנועה? הרי
 50 שזה מכריח לומר שגם בימי משה היתה הנהגת בני
 51 מואב בהיפך הצניעות לגמרי.

52 וזוהי ההדגשה כאן בערבה, בערבות מואב –
 53 לימוד זכות בעון בעל פעור (שסיבתה³¹ ובעיקרה
 54 הי' זה חטא של זנות³²), מכיון שהיו במקום

1 והביאור בזה (ע"פ חלק הרמז וה"י"נה של
 2 תורה" שבפרש"י): בפירושו על פסוק זה מקדים
 3 רש"י ואומר: "והזכירם (החטאים) ברמז מפני
 4 כבודן של ישראל"; וי"ל שכוונת רש"י היא, דכשם
 5 שמפני "כבודן של ישראל" העלים משה את
 6 החטאים מלהזכירם בפירוש – אע"פ שכוונתו
 7 להוכיחם עליהם – כן, ומטעם זה גופא, רמז משה
 8 בדבריו אלו גם על לימוד זכות להקטין חטאים אלו,
 9 כי גם זה הוא "כבודן של ישראל", אף שבעיקר
 10 הרי אדרבא, בא להוכיחן ולהודיעם חומר החטא.
 11 ולכן כותב רש"י "בשביל רוב זהב" לרמז
 12 להלימוד זכות הנ"ל ש"אתה הוא שגרמת להם וכו'
 13 מה יעשו שלא יחטאו"¹⁸.
 14 ה. והנה כיון שבנדוד נזהר משה "בכבודן של
 15 ישראל" מובן שכמו בנוגע ל"ודי זהב", בהתוכחה
 16 גופא מרומז הלימוד זכות, עד"ז צ"ל גם בשאר
 17 התוכחות שבפסוק זה.
 18 ומרומזים הם בלשון הכתוב או בלשון רש"י¹⁹:
 19 "במדבר" – "בשביל מה שהכעיסוהו במדבר
 20 שאמר²⁰ מי יתן מותנו וגו'" – ולכאורה אינו
 21 מובן: למה רמז על זה ע"י תיבת "מדבר" שהוא
 22 שם כללי דכל המקומות, ולא ע"י שמו של המקום
 23 הפרטי שבו "הכעיסוהו" בטענתם הנ"ל²¹ – היינו
 24 "מדבר סין אשר בין אילם ובין סיני", כמפורש
 25 בכתוב²²?

(18) וראה במהרש"א שבהערה 14.

(19) ועפ"ז יומתקו כמה דיוקים בכתוב ובפרש"י – כדלהלן בפנים.

(20) בשלח טז, ג.

(21) ע"ד הפשט י"ל: רש"י מקדים "ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן", ולכא"ו ישנם עוד ענינים שהכעיסו בהם את הקב"ה ולא נמנו כאן (כמבואר בערכין (טו, א) המובא בפרש"י כאן ובפרש"י שלח (יד, כב)) – לכן מקדים הכתוב "במדבר" לכלול בזה כל הנסיונות שהיו במדבר. והא דמפרט שאר הענינים כאן (עון בעל פעור, תפלו על המן, המרגלים, מחלוקת קרח וחטא העגל), אף שגם הם היו במדבר, כי אין סיבת חטאים אלו מצד היותם במדבר, משא"כ החטאים האחרים. וי"ל שזוהי כוונת רש"י במ"ש "מי יתן מותנו וגו'", שהיא לא רק לרמז לסיום פסוק וענין זה, כ"א לרמז גם להחטאים שהיו אחריו* חטא זה, שנכללו במ"ש "במדבר".

(22) בשלח טז, א.

* ובנוגע החטא במרה – "וילוו העם על משה לאמר מה נשתה וגו'" (בשלח טו, כד) – שהי' קודם לטענתם "מי יתן וגו'". מעיקרא לא קשה. כי רש"י מקדים "ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו בהן לפני המקום" ובמרה הרי "וילוו העם על משה". משא"כ בשאר התלונות מפורש בהם בהמשך הפרשה שהתלונה היתה (גם) על הקב"ה.

(23) עקב ח, טו.

(24) פרש"י בהעלותך י, לד.

(25) מסעי (לג, מט).

(26) וירא יט, לז.

(27) פרשתנו ב, יט.

(28) שם, ט.

(29) יתרו כ. ה. תשא לד, ז.

(30) ואף שלכא"ו י"ל שאין בזה עונש כי מלכתחלה לא נאסר אלא כיבוש ארצם, אלא שלעמון נתן שכר שלא לתגר במ – אין זו דעת רש"י שמאריך ומפרט "ובמואב לא הזהיר אלא שלא ילחם במם אבל לצערן התיר לו".

(31) פרש"י בלק כה, ב.

(32) כדמוכח מפרש"י (שם כד, יד) שעצת בלעם היתה "אלקיהם של אלו שונא זמה כו' להכשילם בזמה", וכן מזה שנפסקה המגיפה ע"י מס"נ של פינחס בהענין ד"הבועל ארמית וכו'".